

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Голос адыга

макъ

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъэзет

1923-ро илъесим
пътхапзи
кынчельжанагъзу кынджыны

№ 29 (21758)

2019-рэ ильэс

ГЪУБДЖ

МЭЗАЕМ и 19

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП
къыхэтутыгъэхэр ыкли
нэмькі къэбархэр
тисайт ижүүгъотэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

Лыхъужъныгъэм зыкъыныгъэр егъэпытэ

Тихэгъэгу и Уэшыгъэ Клыачлэхэм фашист техаклохэр Адыгеим ичыгу зырафыжыгъэхэр мэзаем и 18-м ильэс 76-рэ хъугъэ. Ащ фэгъэхыгъэ зэхахьэхэр республикэм игъэкъотыгъэу щэклох.

Адыгэ Республикаэм икъэралыгъо юфтьхабзэу лъэпкэ зэфыщтыкъэхэр гъэптигъэнхэм, патриотическэ пүнүгъэм афгъэхыгъэу 2014 — 2020-рэ ильэсхэм ательятахъэм къхиубытэу Урысыем и ДОСААФ икъутамэу Адыгеим щылэр юфьм къэшакло фэхъугъэхэм ашыц.

Хэгъэгум иухумакло и Мафэ, Адыгеим фашист техаклохэр зыщизехэр ыкли хэкур къутагъэхэр ыкли хэкур

шъхбафит зашыжыгъэр ильэс 76-рэ, Советскэ Союзым идэхэр Афганистан къызырашыжыгъэхэр ильэс 30 зэрэхугъэхэм афгъэхыгъэу машинэхэмкэ зекло зэхашаа. Мыекъуапэ икъинхэш, Афыпсыпэ нэсынхэм фэшлэгэхэм зэхахъэр Правительствэр зычлэхэн ынэхэн ылаа шаалагт.

— **Тятэхэм, тятэжхэм лыхъужъныгъэу зэрхъягъэм, хэгъэгум итарихъ лытэнныгъэу афэтшырэм тызэфешэ, нахь лъаш ташы. Арышь, тишхъафитныгъэ фэзахээзэ лыхъужъныгъэ зезыхъагъэ-**

шъягъэх. Правительствэм, Парламентым, Мыекъуапэ иадминистрации яхэбзэ къулыкъушлэхэр, общественэ движениехэм ялтыклохэр, нэмькіхэри зэлүкэгъум хэлэжьагъэх.

Уэшыгъэ Клыачлэхэм яветранхэу, генерал шъуашхэр зыщыгъхэ Юрий Щепиныр, Александр Дорофеевыр, Урысыем и ДОСААФ икъутамэу Адыгеим щылэм ипашэу Барцо Тимур, фэшхъафхэри зэхахьэм хэлажьэхэрэм, анахьэу къэлэеджаклохэу патриотическэ клубым хэтхэм гүшүэлэху афэхъуяа.

Машинэхэм Урысыем, Адыгеим, ДОСААФ-м ябирахъэр ахэшлагъэхэу нэбгырабэ гъогу техьаг. Пэнэжыкъуае, Адыгэка-

лэ, Щындже, Тэхьутэмийкъуае адахъэхи, Афыпсыпэ нэсыгъэх.

Ти Лыхъужъэу Къумпыл Мурат къэгъэгэе блэрэу аритыгъэр Хэгъэгу зэошхом лыхъужъэу щифэхъэхэм ясаугъэтэу Афыпсыпэ дэтым къэллыральхъаг.

— Республикаэм ирайонхэм цыфыбэ къащыт-пэгъокыг, нэбгырэ мини 2-м нахьыбэ юфтьхабзэм хэлэжьаг. — къытиуагь Барцо Тимур. — Тизэхахъэхэм Краснодар краим иветранхэм я Совет хэтхэри къядгъэблэгъагъэх. Лъэпкъэм языкъынгъэ гъэптигэйнэмкэ, шэжжым зыкъегъэтигъэнэмкэ юфтьхабзэм мэхъэнэ ин илэу сэлжытэ.

ЕМТИЛЛЬ Нурбай.

Аналог телекъэтынхэр зэпагъэункээ къэнагъэр мэфи 103-рэ

Цифрэ эфир телевидением икъэтинхэм зэратахътхэм епхыгъэ юфигъохэмкэ федеральнэ къэралыгъо унитарнэ предприятие «Урысые телевизионнэ, радиосетым» «илиние плътыр» иноморэу **8-800-220-20-02-мкэ** ыпкэ хэмийльэу сид фэдэрэ уахьти шүүтеон шүульэкыщт. Специалистхэм шъуунчлэхэм джэуап къаратыжыщт, цифрэ приставкхэм якъыхэхынкэ ыкли ягъэфедэнкэ лэптигъэтуу къышуфэхъуяа.

Цифрэ телевидением икъэтинхэм зэратахътхэм къэбархэр нахь игъэкъотыгъэу официалнэ сайтэу смотри-цифру.рф зыфиорэм ижүүгъотэштых.

Гъот маклэ зиэ унагъохэм цифрэ приставкхэм якъэшэфынкэ къаделэнхэу Адыгэ Республикаэм икъалэхэмрэ ирайонхэмрэ ямуниципальнэ образованиехэм яадминистрациихэм социальнэ лэптигъумкэ яотделхэм зафагъэзэн альэкыщт. Джаш фэдэу цыфхэр социальнэ зуухумэрэ къулыкъухеми ахэм къэралыгъо социальнэ лэптигъу къаратын альэкыщт.

ЗЭДЭЛЭЖЬЭНЫГҮЭР АГЬЭПҮҮТЭШТ

Адыгэ Республикаэм и Лышхъэу Күмпүл Мурат КАФФЕД-м итхаматэу Асланкае (Хагуундэкьо) Яшарре КАФИАД-м (Тыркуем ибизнес-ассоциацье) итхаматэу Таймэз Юсуфре зэлуклэгьу адьрилагь. Адыгейимрэ Тыркуем ис адигэхэмрэ культурэмрэ бизнесымрэ альэнкъоклэ язэпхыныгъэ зэрэлжагэктэштэй ахэр тегущылагъэх.

Зэлуклэгьум хэлэжьа-гъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, Адыгэ Республикаэм и Лышхъэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипащэу Тхъакууынэ Мурат, Премьер-министрэм игуадзэу Сапый Вячеслав, иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, гуманитар уштынхэмкэ институтэу Т. Къэрашэм ўццэхэм щытымрэ общественэ движениеу «Адыгэ Хасэмэр» ялацхэр.

Тыркуем ис адигэхэм

зэпхыныгъэу адьрияэр гъэптигэгъэнимкэ, Урысы-емрэ Тыркуемрэ язэдэлэжьэнгъэ зэгээшүом-блгъүгъэнимкэ мыш фэдэ юфтхабзэм мэхъанешхо зериэр хагъэунэфыкыгь.

Күмпүл Мурат къызэрхигьэштэгъэмкэ, стратегическе зэдэлжьэнгъэм илофыгъуабхэмкэ хэгэгүүтэй ялацхэр зэгурэло.

«Адыгейимрэ Тыркуем ис адигэхэмрэ зэпхыныгъэу зэдиряэм зырагээшүобгүүнэм иамал аш кьеты. Тэ дэгьюу къыдгураэло тизэдэлжьэнгъэ

зэпхыныгъэу адьрияэр гъэптигэгъэнимкэ, Урысы-емрэ Тыркуемрэ язэдэлэжьэнгъэ зэгээшүом-блгъүгъэнимкэ мыш фэдэ юфтхабзэм мэхъанешхо зериэр хагъэунэфыкыгь.

Күмпүл Мурат къызэрхигьэштэгъэмкэ, стратегическе зэдэлжьэнгъэм илофыгъуабхэмкэ хэгэгүүтэй ялацхэр зэгурэло.

«Адыгейимрэ Тыркуем ис адигэхэмрэ зэпхыныгъэу зэдиряэм зырагээшүобгүүнэм иамал аш кьеты. Тэ дэгьюу къыдгураэло тизэдэлжьэнгъэ

куп Тыркуем клонэу зызынгъэхъазырэ лъэхъаным мы зэлуклэгьур төфагь, аш пае лъэнкъохэр зытегушылэшт иофыгъохэр гъэнэфэгъэн фое.

КАФФЕД-мрэ КАФИАД-мрэ ялъыкхэм зэхэсгыгъом ильхъян кызэршалыгъэмкэ, Тыркуем и парламент Урысые Федерации зэпхыныгъэу къыдиряэм зыригъэушомбгүү шлоигьу. Адыгейим илъыкло куп Тыркуем клонэу зэрэштым епхыгъэу бизнесым зэгъэу-

шьомбгүүгъэним, гъэсэнгъэм ылъэнкъоклэ язэдэлжьэнгъэ лъыгъэктэгъэним, Адыгэ Хасэм гъусэнгъэ дырялэним яхыгъэ лофыгъохэм анахъэу къащыуунхэу игъо къафальгэгүү. Гушилэм пае, республикэм иапшэрэ еджаплэхэмрэ Тыркуем иапшэрэ еджаплэхэмрэ зэпхыныгъэ зэрээдэргялэштим, адигабзэмрэ культурэмрэ къызэршалуухумэштхэм атегущылагъэх.

Зэхсэгыгъом зэрэшха-гъэнэфыкыгъэмкэ, охь-

тэ къыхъэм тельтигэгъэ язэфыщыкыгъэх нахьышу шыгъэнхэм фэорышэштых Адыгейим инвестициехэм альэнкъоклэ амалэу илэх хуугъэхэр. Иэкилб къэралыгъом ис инвесторыбэмэ ябизнес-проектхэр гъэхъагъэ хэлъэу республикэм Ѣихыращи альэкты хуугъэ.

Адыгэ Республикаэм и Лышхъэрэ ипресс-къулыкъу

Сурэхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Хэбзэгъэуцуухэм я Совет

Хэкъым идэшын, гъэстыныпхъэ шхуантээр щынэгъончъэу цыифхэм зерагъэфедэштим, нэмикыбэхэм аштегушылагъэх хэбзэихъухъэхэм я Советэу АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм щызэхашагъэм ия 11-рэ зэхэсигъо. Ар зэришагъ Парламентым ыкли мы Советым я Тхъаматэу Владимир Нарожнэм.

Үпэралшээ 2019-рэ ильэсийм юф зэришлэшт планыр аштагь. Нэужым лъэнкъо зэфэшхъафхэм афэгъэхъыгъэхэу чыпэ зыгъэорышлэжын-пэхэм, административнэ хэу-къонгъэхэм афэгъэхъыгъэхэмэйнэхъафхэм афэшыгъэштхэм язаконопроектхэм атегущылагъэх.

Къоджэ псэүпээ пэпчъ пашэ фэгъэнэфэгъэним АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм изэхэсигъохэм нахьыпкэи аштегушылагъэх. А юфыр зыгъэцаклээрэм зэрдэлжэштхэр арь

зэдэмыштэнгъабэ къызыхэ-кыгъэр. Парламентым законихъухранымкэ, законностымкэ ыкли чыпэ зыгъэорышлэжын-пэхэм ялофхэмкэ и Комитет ипащэу Александр Лобода аш фэгъэхъыгъэу къэгушылагъ. Еллыкэ пстэури къыдалытээзэ проектым юф зыдашлэм, «старший» алонуу щагъэнэфагъэу арь къызэриулагъэр. Советым хэтхэми аш дырагъэштагь.

Административнэ хэу-къонгъэхэм афэгъэхъыгъэхэмэйнэхъафхэм афэшыгъэшт зэхъокынгъэхэм Мыеекуапэ инароднэ депутатат-

ГОСУДАРСТВЕННОМ Совете – Хасэ Публики Адыгэя

2019 10:11:14

хэм я Совет къещакло зыфэхъугъэхэр псэольшын юфшэнхэр зэрихъагъэхэу автомобиль ё лъэсрэйко гъогур, чыгхэр, куашхэр е къягъагъэхэр зышигъэтийсхъэгъэ чыпээр зэшчи-зыгъэкъуагъэхэм ахэр зыпкъ рагъэуцожынхэм фэгъэхъыгъэх. Зымыгъэцаклээрэм админист-

ративнэ пшээдэкыжь ахынэу къышло.

Спирт зыхэмтэу узыгъэчэ-фыре шыонхэм ящэнкэ шалхъэхэр зыукъохэрэм пшээдэ-кыжъэу ахыншыр нахь гъэлъэ-шыгъэним Красногвардейскэ районым инароднэ депутататхэм я Совет къещакло фэхъугъэу аш

ипашу Дмитрий Гавриш нэуасэ фишыгъэх.

Мыхэми нэмикыбэхэм законопроектэу къыхальхагъэхэмэйнэхъафхэм альэнкъоклэ, законностымкэ ыкли чыпэ зыгъэорышлэжын-пэхэм ялофхэмкэ Комитетыр джыри ахэлпээнэу, юф адишлэнэу зэдаштагь.

ІЭПЫІЭГҮҮ ЗЭФЭХҮҮЩҮҮХ

Гуманитар ушетынхэмкэ Адыгэ республикэ институтэу Т. Кіращэм ыцээ зыхырэм адыгабзэм изэгъешэн, игъэфедэн афэгъэхыгъэ зэхахьэ тыгъуасэ щыкъуагъ.

Институтын ипащэу Лыуужуу Адам хэбзэ күулькүүшлэхэр, общественэ движениеу «Адыгэ

Хасэр», нэмикхэри зэгъусэхэу адыгабзэм изэгъешэн фэгъэхыгъэ юфыгъохэр зэрэлтыкү-

атэхэрэр Тыркуем Кавказ хасэу итхэм (КАФФЕД) япредидентэу Асланкае (Хыагундэкъю) Яшар,

КАФИАД-м итхаматэу Таймээ Юсыф, тхаматэм игуадзэу Щэкэрдж Иилдээз, бизнесменэу

Туран Селахъатин, нэмикхэм къафиотагъ.

Адыгэ дунаим тетхэр іэпүүгъэ зэфэхүүжхээ цирилли-цэ шыкъем тэхигъэу тхэнхэм, еджэнхэм пае амалэу щылхэм А. Лыуужур къатегущыагъ. Тхылхэр къыдагъэх, мульт-фильмэхэр тырахых, Интернэти ыкы телефон амалхэр агъэфедэх.

Тыркуем ис адыгэхэм ныдэлфыбзэр зэрагъешэнхэмкэ къыхаутыгъэ тхылхэм атегущыагъэх. Зэхахьем къыщигуущыагъэх Адыгэ Республиком лъэпкъюфхэмкэ, лэкъыя къералхэм ашыгсэурэ тильэпкъэгъухэм адырялэ зэпхыныгъэхэмкэ ыкы къебар жуугъэм иамалхэмкэ и Комитет ипащэу Шхъэлхэю Аскэр, общественэ движениеу «Адыгэ Хасэм» итхаматэу Лымыщэко Рэмэзан, хэкум къэзигъэзэжыгъэ Беданыкъю Нихяд, нэмикхэри.

Юфыгъоу къаалтыгъэхэр щылхэм щылхырашынхэмкэ унэшто хэхыгъэхэр раҳуухьагъэх.

САХЬИДЭКЬО Нурбый.

Анахь шхъаалеу ыкы игъэктоогъэу зытегущыагъэхэм ащищхэклийм идэшын. Аш изэхэцэн фэгъэзэгъэнэу республикэм къышыахыгъэ шьольыр опера-торэу «ЭкоЦентрэм» ипащэу Алыбэрд Налбый пшъэрьиль шхъаалеу яхэх, гухэлхэм кэ-кээ щигъэгъозагъэх. Мазэрэ ныкъорэу юф зашшэрэм къыгъэлъёгъэ юфыгъохэр ары нахь къызыщууцагъэхэр. Хэкъыр зэрэ-гуашыщым фэгъэхыгъэ зээз-гыныгъэхэр юридическе лицэхэм къадашынхэу зэрэфымы-хэм апэу игугуу къышыгъ. Зэ-клемки 2170-рэ нылэп республикэмкэ аш фэдэ зээзгыныгъэ зъядэзшыгъээр, ар мэкэ дэд. Тхылхэм зэдьклемитхагъэхэм, хэкъыр гуашын фаеу мэххуу. Хэкъыр зэрэуашыщт графикир зэхагъузагъ, зыщишыгъагъэми аш зэхокыныгъэхэр фашыгъэх, цыифхэм алъагъэлэсигъ. Арэу щитми, унэе псэуплехэм ачлэхэм ащищыбзэм графикир пымылхэу, зыщишафхэм хэкъыр къыдахи, ар гуашыгъэу щилын фаеу мэххуш, хэхэм е жыбыгъэм раҳыжъэ.

Нэужым упчэхэм джэуапхэр къаритыжхээ юридическе лицэхэм хэкъыр зэрэуашырэм ыуас нахь макъеу зэраташтым фэш зэуагъялэрэм къышыгъэу къызэрагъэльягъорэр, аш фэдэ зээзгыныгъэ зээр-мийлэхэштэйр къыуагъ. Муниципальне образованиехэм яла-щэхэм закыфигъазээз, унэе псэуплехэм ачлэхэм игъом хэ-къыр къыдахынам аналэ тира-гъэтэн зэрэфаер къыхигъэцьгъ.

Псэолъэшын юфхэм къапы-кыгъэ пыдзэфэ пытэхэм, муниципальне образованиехэм шылхахэр зашыззехащхэмкэ хэкъеу къаугъоирэм яушиян, нэ-

мыкэ лъэнхыкуабэхэм афэгъэхыгъэ упчэхэри нэужым Советын хэтхэм къатыгъэх. Зэклеми джэуап зэхзугуфыгъэ Алыбэрд Налбый аригъэх-тыхыгъ.

Игъекотыгъэу тегущыагъэх гъэстыныхъэ шхъуантээр щынэгъончьеу цыифхэм зэрагъэфедштми. ООО-у «Газпром межрегионгаз Майкоп» ыкы «Газпром газораспределение Майкоп» зыфaloхэрэм япашэу Игорь Сырчинир аш фэгъэхыгъэу къэгущыагъ. Гъэстыныхъэ шхъуантээм игъэфедэнкэ шапхэхэр зэраукъуагъэхэм къыхэклэу къалхэхуу Магнитогорскэ ыкы Шахты тхамыклагъоу къашхыгъэхэм апкъ къыкыкэ газ оборудованием иуплэклун зэрэрагъэхъагъэр аш къы-луагъ. Адыгэими гъэстыныхъэ шхъуантээм зэрэфемысакы-гъэхэм къыхэклэгъэ тхамыклагъохэр къызэрэшхыгъэхэри мыш дэжьым къышыгъэцьгъ.

Фэтэрыбэу зэхэт унэхэу газ оборудованием ифэло-фашэхэр афэгъэцкэлгъэнхэмкэ зээзгыныгъэм къадыклемитхагъэхэм анахь щынагъо къаты. Ахэр апэ ауплэклугъэх. Фэтэр министрфим ипроцент 94-м шапхэхэр

ащаукъохэу агъеунэфыгъ. Аш гумэкыгъошо къызэритирэм Игорь Сырчинир къыкыгъэтхыгъ. Фэтэрыбэу зэхэт унэ 459-м щыщэу 423-м ягас оборудование епхыгъэ фэло-фашэхэр афагъэцкэлхэу зээз-гыныгъэхэр къадашыгъ. Фэтэрхэр штэхэм, аш фэдэ тхылхым къадыкэлхагъэр 1568-р ары. Шюкъ имылэу аш зэкъири къэлхэн фаеу зэрэштими къэгущыагъэм къыкыгъэтхыгъ. Джаш фэдэу газ оборудованием игъэфедэнкэ шапхэхэр зыукохэрэм гъэстыныхъэ шхъуантээр къа-фэмыкъоним пае ар рагъэтинеу законым фитынгъэ къызэрэтири къыхигъэцьгъ.

Фэло-фашэхэм ауасуу цыифхэм атын фаеу зэрэдьрамыгъаштэрэр Советын хэтхэм ашишыбзэм шхъэхыгъэу къалхагъ. Ар къырамыгъэхы-штими, мээз пчагъэхэм е иль-сым атегущыагъэу атыхынэу ашынэу в нэмикхэм къыкылэ къаагьотынэу игьюу бэмэ аль-гыгъ. Игорь Сырчинир къызэрэтири къыкыгъэтхыгъ. Гъэстыныхъэ шхъуантэу агъефедэрэм ыуасэ къыдыхэлтигъэу фэло-фашэхэм апкъ атынэу шыгъэнымы уахтэм УФ-м псэолъэшы-нимкэ и Министерствэрэ Федеральне антимонопольнэ къу-лыхъумэр юф дашэ. Джаш фэдэу пенсионэрэу ыкы зигъют макъеу республикэм исхэм фэло-фашэхэм ауасэ гошыгъэу, тэлкю-тэлкю къатыжынэу шыгъэнымы ежхэри фэхъязырхэу ары къызэрэтири.

ХҮҮТ Нэфсээ.

Зэрар къымыхъэу

ООО-у «ЭкоЦентр» зыфиорэм республикэм хэкъеу къышиугъоирэр зеришлэлэшт «экотехнопарк» Мыекъопэ районым истаницэу Кужорскэм дэжь щигъэуцунэу проектыр егъэхъазыры.

Проектын хэкъыр зыщызэхадзышт комплексышо, чыгъашуухэр аш зыщыхашыкышт чыпилэ ыкы коммуналнэ пыдзэфэ пытэхэм алае полигон къыцыдэлъягъэх, хэкъ зэхэтэкъуагъэу къырашалээрэз зэхэдзэгъэнэу ыкы къыдэгъэкыжыгъэнэу амалхэр илэштх. Бгъэлодын умылъэкыщхэр ары полигонным ацэлхэр. Чынгэгъыпсихэм шоир ахэмыхъанам, машом зыкызимыштэнам алае лъэхъяным къызидихыгъэ шыкъэ гъэнэфагъэхэр агъефедштх. Мы хызымштэлээ машуи, лууши хэмийтхэу, цыгъо, шууас зыфэ-поштхэри хэмийхъохуу пыдзафэхэм адзеклөгъэн амал къытышт.

Хэкъыр зэрэшлэлэшт ыкы зыщызэхадзышт чыпилэ тыв-къэзыуцухъэрэ дунаим иягъэу ригъэкъын ылъэкыщтим пэш-оригъэшшэу уасэу фашыгъэм Мыекъопэ район администраторицем щытегущыагъэх. Аш ыпкэлэ ар зэрэгъэпсигъэштх, къышыдэлъягъэштхэм республикэм исхэр ашагъэгъозагъэх, яеплэкъеэхэр зерагъэшшагъ. Джыри мы общественэ тегущынхэмэи проект ухыгъэм къышыдэлъягъээн фаехэмкэ яшошхэр къаашаагъ.

Мы уахтэм региональнэ паркын ипроект экологиекъе къэралыгъо улъэкунхэм афагъэхъазыры.

Зэфэхьысыжъэр,
щыклагъэр,
гухэлышуухэр

Урысие Федерацием и ДОСААФ ишъолыр къутамэу Адыгэ Республикаем щы́эм икы́гъэ ильэсым ышІэгъэ Іофтш-ным ыкы 2019-рэ ильэсым пшъэрьльэу зыфигъеуцужыхэрэм зыщатегущыІэгъэхэ зэхэссыгьо илагь.

Іофтхъабзэм хэлэжьагъэх Адыгейм и ДОСААФ и Лъыпльэкло Совет хэтхэр, республикэм ихбээгъэуцу ыккін иғъэцэклэкло хабзэ, ветеран ыккін ныбжкыкіэ организациехэм яллыклохэр, къэбар-лыгъэлэс амадхэм ялофышлахэр.

Зэхэсгүйн ипэубэлэ спорт зэнэкъоюу икыгье ильясым щылагъэхэм теклонигъе къащыдээзыхъгъэхэм шольтыр отделением ипащэу Барцо Тимур афэгушуагь. Ахэр мотоклубэу «Победа» зыфиорэм ипащэу Александр Деревянкэр, а командэм икапитан ныбжыкіэу Павел Лобачевыр.

Шыльыр отделением зэхэшэн, дзэ-патриотическэ ыкли спорт Ioфшэнымкэ иотдел ипащэу Ирина Манченкам зэхэсигъяр зэрищаагь. Ioфыгъуищэу зуухалдсанхай зиифизаргуул си-

*дзэ-учет сэнэхъатхэм,
спорт зэфэшъяафхэм
афэгъэсэгъэнхэр*

Бардо Тимур къызэриуа-гъэмкіэ, республикэм имунци-пальне образованиехэм зэкэмди ДОСААФ-м иотделениехэу къа-щызэуахыгъэхэм ялофшэн къа-гъэнэжын альэкыгъ. Адыгейим зыухъумэжынымкіэ иоргани-зация хэтхэм ясатырэ нахьыбэ шыгъэнымкіэ агъэнэфэгъагъэр проценти 100-м ехъоу агъец-кагъ (нэбгырэ 3693-рэ хъушты-гъэмэ, 3865-м нагъесыгъ). Адыгейим и ДОСААФ исатырэ 2017-рэ ильэсым къыххэхъэгъэ пчагъэм ебгъапшэмэ (1976), икыгъэ ильэсым ар нэбгыри 140-кіэ нахьыб (1836).

Дзэ-патриотическое плюныгъэм
ыльянъыкъок!э агъэнэфэгъэр
юфтхъабзэхэр проценти 100-м

гъэльэгъуагъэх. Іэпшъээзоным-
кіэ, панкратионымкіэ ыкы бэ-

— elo Барцо Тимур. — Ахэр

ныр, социальнэ институтхэм тоф адэшлэгъэныр.

гъэхэм аш нэүасэ афишигъэх.
Нэүжым гүщүэр льигъеко-
тагь Урысыем и ДОСААФ
ишьольыр отделениеу Адыгейм
шыгээм ипащэу Барцо Тимур.

— БлэкІыгъэ ильэсхэм афэдэу джыри тиIoфишІэн нахь дэгъюу зэрэдгъэцкIещтым тыпыллыгъ, — къыЦуагъ аш.
— ДэгъекIотэжжыгъэ ильэсыр тарихъ хъугъэшIагъэхэмкIэ баигъэ ыкIи ахэр ифэшшуашэм төтэу хэдгъэунэфыкIыгъэх. Пишэрыль шъхьа-Іэу тиIагъэхэри къэнэжжыгъэх, ахэм аишиг ныбжжыкIэхэм яхэгъэгүшIу алъегъюу пIугъэнхэр,

нэсэү зэшүахыгъэх. Урысыем и ДОСААФ идзэ-патриотическе клубхэм я Ассоциации Джэдэжэ районым ичынгээ ДОСААФ 2018-рэ ильясым хэхьагъ. Джы аркупи б хүгье.

Гэхээгшүүхэр кызынгаагээльгэуяа гэхэм аашц «Армейскэ дунээ джэгунхэй-2018» зыфилуу Севастополь щыктуу гэхэр. Аштеклоныгээ кызынцаадыг патриотическэ клубэу «Вертикальм».

Адыйгем иныбжыкыл Армие исатырхэм күләеджәкло 730-рә ахәтүгъэмә, джы ахәр нәбыргә 1500-рә хъугъях.

Зәхәсиятъю Йоғығъо зы-
щыхэпльягъэхэм ащищ авиаци-
оннэ, техническэ ыкIи дзэ-
күулыкъу спорт лъепкъхэм
хэхъоньтэй республикэм щашы-
ныр. Мы лъэныкъохэмкэ тис-
портымен ныбжыкъикэхэм 2018-рэ
ильесым гъэхъэгъэшүхэр къа-

дидат шапхъэхэр рагъэкъугъэх

Спорт щэрын клубри ауж къинагъэл. Нэб-гыритьур спортымкіэ мастер хъунхэм икандидат хъульгъэх.

Зәкіемкің
спорт лъепкі
13-мэ зыщафа
гъехъазырхэрэ
клуб ықғи сек
цие 33-рэ Ады
геим итых.

Адыгейм и
ДОСААФ ипащз
шыкIагъэхэм
къащуцугъ.
— Зыухумэ
жын организа
цием иучрежде
ние пстэури
я сатырхэм

Урысыем и ДОСААФ дзэ-па-триотическэ пүнүгъэмкіэ и Гупчэ, М.М. Громовым ыцзыхырэ авиационнэ-спорт клу-быр, ДОСААФ-м ичып!э отделениеу Шэуджэн районым щылэр. Техническэ сэнэхъатхэм афэдгъэхъазырыштыгъэхэм япчыагы зэхапшэу кыыкчиыгь, аш даюу аш мылькоу кыы-klakлощтыгъери кьеыхыгь. Чыны п!э отделениехэм аышыщхэм яфинанс-хызымэт ювшлэн кыы-зетеуцуагь.

Зэхэсгүйгээ хэлжээгээр
зытугышыагэхэм ашыц Текло-
ныгэм и Мафэ ехүуллэу тоф-
тхъабзээ зэхащтхэм ягэ-
нэфэн.

НЭЭЛТЭН.
Клэүхым ДОСААФ-м илоо шилэн чанэу хэлэж кагацхам юбилейнэ медальхэр, щитхуу тхыльтхэр аратыгзэх. Къеклоктырэ Кубокыр Адыгэвчээлэ отделением Къы-фэнэжьыг.

Іәшъынә Сусан.
о Іәшъынә Аслъан

Лъэпкъ тарихъыр

Адыгэ чъыгым изы къутамэу Кощхабл

Тхылъым иавторхэр нэбгыриш: тарихъ шэнныгэхэмкэ докторэу, гуманитар уштыйнхэмкэ республике институтуу Т. Кэрашэм ыцэ зыхырэм тарихымкэ иотдел иофышэ шхьва-иэу Мэкъулэ Джебраил, усаклоу, журналистуу Дзэсэж Заурбий, тарихъялжыуу Дзэсэж Роз.

Плапсэ умышлэу тарихъ кур зэхэнфышуущтэп. Джары хэти иллакъо, икъуаджэ, ихэу, иреспублике, Хэгъэгум къарыклягъэр ышэн зыкыфаер. Игъорыньзэе шэнныгэе зэгъэуугъэхэм гупшигээр къагъеушы; шхъельтижъыр, хэгъэгу ыкылъяа къыркыгэе тарихъ къихъэр — мафэ къес гупшигээр. Лъапсэмрэ шхъалмэр къебгэгъунешууны ары зэкэ зыфэкложьыэр, аш ухэти, гукэ, посэкэ уфхъазырын фое.

Родинэр. Хэта е сыда ар? Ар — уичыгу, чыпэ гупсэу укъызыгхуугъэу узщаптуулжыр; уиурам, уикъуадж, уипсыхъу; еджаплэр, уиллакъу, уиунахъу, уянэ-уятэхэр, уиклэгъеджэхэр, уихэу, уи Хэгъэгу.

Мы зэкэ къылфызэхэзыиф, нахъ ппэблагъэ зышыре къуаджэ пепчь итарихъ тхыгъэ. Непэ тэ анахъеу ткызытегууцыгээштыр Кощхаблэ фэгъэхыгэе тхылтыклэр ары.

Тхылъир къызыгыуухыуу Дзэсэж Заурбий иусэу «Кощхаблэ иорд» зыфилорэм.

Адыгэ чъыгым изы къутамэу

Іэнетель тхыль ыкылъяа зигугъу къесшынштыр. Ар 2018-рэ ильэсүм ыкылъяа пчагъэмкэ 500 хьюу къыщтырадзагъ. Адыгэ Республике зы адыгэ къоджэшхо итарихъ аш щыгъэунэфыгъ: «Аул Кошхабль — введение в историю» зэрдажагъэхэр.

Тхылъим сурэтхэу «Адыгэ тхылъим (орнамент)» зыфиорэ альбомым къыдэхъгэхэе сурэтхэр тешыхъагъэх. Тхылъим ыкылъяа — Щыкъ Рэмээнэ ышыгъэе монументэу «Шыу закыу» зыфиорэр төлвягъо. Ахэм гу лыуагъатэ, тхылъир тарихъ блэкъыгъем къыщежъеу, джыре мафэхэмкэ къекъыжъеу зэрээхэхтыр.

«Сыда непэ адыгэ къуджэхэм тхыль афэтхыгъэнээр къызыхъэйрэр ыкылъяа аш мэхъанэу илэр?» зылонхэри щылъяа.

Аш ельтыгъэу уегупшигээм, непэ ти Адыгэ Республике (нэмыкхэм ягъэшагъэм), чыгоу ыубытырэр бэп, райониблэу гоощыгъэ; зы цыпэм — Фэдэз укъыщежъеу республике клахэм — Псэйткуу унэснын машинэкэ зы мэфэ гъогу ишыклягъэр. Ау адыгэ тлэпкын ышхъээ къыркыгэе тарихъ къихъэр — мафэ къес гупшигээр. Лъапсэмрэ шхъалмэр къебгэгъунешууны ары зэкэ зыфэкложьыэр, аш ухэти, гукэ, посэкэ уфхъазырын фое.

Родинэр. Хэта е сыда ар? Ар — уичыгу, чыпэ гупсэу укъызыгхуугъэу узщаптуулжыр; уиурам, уикъуадж, уипсыхъу; еджаплэр, уиллакъу, уиунахъу, уянэ-уятэхэр, уиклэгъеджэхэр, уихэу, уи Хэгъэгу.

Мы зэкэ къылфызэхэзыиф, нахъ ппэблагъэ зышыре къуаджэ пепчь итарихъ тхыгъэ. Непэ тэ анахъеу ткызытегууцыгээштыр Кощхаблэ фэгъэхыгэе тхылтыклэр ары.

Тхылъир къызыгыуухыуу Дзэсэж Заурбий иусэу «Кощхаблэ иорд» зыфилорэм.

Адыгэ чъыгым изы къутамэу

Лабэ ылагу укъитэджагъ.
Къэбэртэе лъэпкын изы
їрамэу

Адыгэ чынальэр къэбгээдэхагъ.

Адыгэ хъаблэу сэси Кощхабл,
Зэманым ижъуагъоу укъит

фехыгъ.

Уашъом пэлдээу, чылъэм
итыхъдэу,

Адыгэ псэуклэм ишапхъ

ухъугъ.

Адыгэ тхыдэм тятэжъхэм

яльгагъор

Хэмъыгъэкlyaklэу лъагэу

пэлтигъ.

Тыжын пэшлэтиэу ти ады

гагъэр

Гъэшэ лъэмиджэу Лабэ

ипшыгъ.

Жъоъоо пшыкүтлүм яжыау

учытэу

Адыгэ лъагъом занкэу утет.

Адыгэ шыу закъор уиэш

хъетэту

Къахэнэ сабыйхэм о уисурэт.

Къэралыгъошкоу тэ ты

зэрысым

Ихъарзынальэм тэри тыхэт.

Кощхаблэ дэсхэм ахэль

намысыр

Къэбар мыкюдэу орэдым хэт.

Къылчайтэрэр,

изэхэтыгъ.

Кощхаблэ ехъылтэгъэ тхылъим тарихъир ыкылъяа поэзиер зээфэдэу, зыр зын ригъэкуюу

щызэдэйорыши: лэшлэгъу блэкъыгъэр зыфэдагъэр нэм

къыкыгъиэуцуу мэхъанэ зиэ

хуузе-шагъэхэр нэктубгъо инхэу

щызэтэгъэпсихъажыгъэхэр,

блэкъыгъэр чыжъэм игумэклыууз

зэхыуагъашэ.

Тхыльир анахъир зытегъэ-псыхъагъэр ныбжыкхэхэу зихэгъэгъэу тарихъ зээзгъашэмэ зышлонгъохэр ары; охтэ зэблэкхэм яхъугъэ-шагъэхэм акыл-гупшигэу уацэшырэм зыкъэбгъотынмкэ, уигъогу урлыпъэжынымкэ, шүм уфэлэжъэнэмкэ мэхъанэхо я.

Иофшагъэр Мэкъулэ Джэбраил илэхэдээгээзтэй, имурад ыкылъяа ишпъерильхэр» зыфиорэм къызээуухы. Мыш автормын үүпкэу къыщыриотыкыгъэ тхылъим мэхъанэу илэр, аш таурыкыагъэ хэмъильэу авторхэм иоф зэрэдашагъэр, литературэ зэфэшхъафыбэу агъедагъэм ацэ къыщырело, аш джыри нахъ цыхъэ тхыгъэм фыуегъэшы. Аш къыкхээлъэко шхъэхэхэу: «Постижение истории» (З. А. Бзасежев); «Основание аула Кошхабль»: мыр нахъ темэ жъгъэхэмкэ кылтыкыгъэ: «На границе двух империй»; «Землеродие, орудия труда». «Религиозные верования и жилище». Ахэм къатегуушиялгээ З. Дзэсэжыр.

«Семья и семейный быт. Одежда. Вторая половина XIX в. — нач. XX в.» (Р. Дзэсэж).

«Кошхаблэ 1917-рэ ильэсүм

къыщегъэжъагъэу 1941-рэ ильэсүм

нээс» зыфиорэр къырайто

тыкыгъэ: «На границе двух

империй»; «Землеродие, орудия

труда». Ахэм къатегуушиялгээ З. Дзэсэжыр.

Блэкъыгъэр чыжъэм ыкылъяа джыри нахътэй яхъылтагъэр шхъэхэу

«Кошхаблэ 1945 — 2017-рэ ильэс

хээр» зыфиорэр къырайто

тыкыгъэ: «Зээ ильэс фыртынхээр. 1941

— 1945-рэ ильэсхэр» Дзэсэж

Заурбий.

Блэкъыгъэр чыжъэм ыкылъяа джыри нахътэй яхъылтагъэр шхъэхэу

«Кошхаблэ 1945 — 2017-рэ ильэс

хээр» зыфиорэр къырайто

тыкыгъэ: «Зээ ильэс фыртынхээр. 1941

— 1945-рэ ильэсхэр» Дзэсэж

Заурбий.

Блэкъыгъэр чыжъэм ыкылъяа джыри нахътэй яхъылтагъэр шхъэхэу

«Кошхаблэ 1945 — 2017-рэ ильэс

хээр» зыфиорэр къырайто

тыкыгъэ: «Зээ ильэс фыртынхээр. 1941

— 1945-рэ ильэсхэр» Дзэсэж

Заурбий.

Блэкъыгъэр чыжъэм ыкылъяа джыри нахътэй яхъылтагъэр шхъэхэу

«Кошхаблэ 1945 — 2017-рэ ильэс

хээр» зыфиорэр къырайто

тыкыгъэ: «Зээ ильэс фыртынхээр. 1941

— 1945-рэ ильэсхэр» Дзэсэж

Заурбий.

Блэкъыгъэр чыжъэм ыкылъяа джыри нахътэй яхъылтагъэр шхъэхэу

«Кошхаблэ 1945 — 2017-рэ ильэс

хээр» зыфиорэр къырайто

тыкыгъэ: «Зээ ильэс фыртынхээр. 1941

— 1945-рэ ильэсхэр» Дзэсэж

Заурбий.

Блэкъыгъэр чыжъэм ыкылъяа джыри нахътэй яхъылтагъэр шхъэхэу

«Кошхаблэ 1945 — 2017-рэ ильэс

хээр» зыфиорэр къырайто

тыкыгъэ: «Зээ ильэс фыртынхээр. 1941

— 1945-рэ ильэсхэр» Дзэсэж

Заурбий.

Блэкъыгъэр чыжъэм ыкылъяа джыри нахътэй яхъылтагъэр шхъэхэу

«Кошхаблэ 1945 — 2017-рэ ильэс

хээр» зыфиорэр къырайто

тыкыгъэ: «Зээ ильэс фыртынхээр. 1941

— 1945-рэ ильэсхэр» Дзэсэж

Ильэс 68-рэ хъугъэу иНЫБДЖЭГЬУ

Непэ тигъэзетеджэхэр нэйасэ зыфэтшынхэр ильэс 68-рэ хъугъэу «Адыгэ макъэр» кызытыхыкIэу, ащ ежэу, егъэджэн-Пуныгъэм ильэс 43-рэ фэлэжьагъэу, Теуцожь районымкIэ Джэджехъаблэ Ѣыпсэурэ БлэнэгъепцIэ Хамид.

джахъэх. Хамзэти Хильими заом хэлжэхъагъэх. Инасып кыубыти, Хамзэт 1946-рэ ильэсм къэлжыгъ, Хильим заом Ѣыфэхъг. Пшъешъэжъехэм янасып кызычIэйм, унэгъо зэфэшхъафхэм архахъэх, зыхэхъэхгээ лакъохэри аяэдэхагъэх.

Хамидэ ильагъу

БлэнэгъепцIэ Хамидэ ятэ кышэжъирэп. Ӧшнаххыжхэр заом зэлжэх, ежыр унагъом хульфыгъэу кынэгъагъэр. Джыри цыкIулахъами, кыгурлыгъэх янэ іэпилэгъу фэххун зэрэфаер. Гээстнүүхээр мэзым кырихыгъэх, бывымхэм альягъэштгэх. Ильэс 11 нахь ыныбжыгъэп чэмхэр чэтийнэу къакыр зешиг. Ӧльзегуанджэхэр зэрэтым ышхэх итэу хульфыгъэ унэгъо ឬшлэнхэм иууцаа.

1938-рэ ильэсм еджапIэм чэххая, 1946-м я 7-рэ классыр кызызухым зымы еджакло кулагъэп – янэ изакью унэм кыринэнкIэ ыдагъэп. Колхоз конторэм ឬфтагбэу Ѣылэжъагъ. Хамзэт заом кызекъижым,

Хамидэ зэригъо зэригъо зэреджагъэм фэдэу ыгурэ ыпсээрэ етыгъэу тидэ загъакIуи ипшээрыльхэр ыгъэцэкаагъэх. Бгъэхэлхээ лялэхэр, юбилейнэ медальхэр, КПСС-м иобком, облисполкомым, райкомым, районным, нэмыкI кулыкхум яштихуу тхиль 15-м ехъу кыифа-гъэшьошагъ.

1947-рэ гъэблэшхо ильэсм, Мыекъопе педучилищым чэххагъ.

— Лъэхъэнэ кыныгъ, — elo

Хамидэ, — ау теджэ, зыгорхэм афэд тыхуу тшойгъуагъ. Унагъохэм арьлын Ѣылагъэп шъхье, нэмыкI хэкылэп Ѣылагъэп. Ахъщэм ушыгугъинеу Ѣытыгъэп, тамэкIэ ттхырэр ары тшхыщтыгъэр. Тэр-тэрэу тылщэрхъэштгэ, пласти тшыщтыгъ. Джэджехъаблэ тикити, лъэсэу Рязансэм, урыс куутыр цыкIулахъэм тябъукIозэ Великовечнэм тиинэсүүтгэх. Ащ автомашинэ нахь Ѣыдгъотыгъ. ЩымыIэ зыхъукIэ, Шытхалэ лъэсэу текула-лэу кыххэгъигъ. Ау сид икнигъэми, пшъешъэжъехэри Ѣэжъохэхэри тэзэфэдэгъу, зэкъохэм тифэдагъ. ТикIэлэгъаджэхэу Трофим Перегудов, ХээтIэнэ Айшэт, Мария Сухорада афэд дунаим тетгээ.

Хамидэ педучилищир диплом пльижкIэ 1951-рэ ильэсм кыухи, ឬшлэнхэр Нэшхукуа Ѣыригъэжъагъ. Гъобэкъуай ильэситю Ѣыригъэдэгъэх. Ащ ыуж Джэджехъаблэ гурит еджапIэм къагъекъожы, пенсием оклофе урысыбзэмрэ адьгабзэмрэ Ѣаригъэхыгъ. 1967 – 1987-рэ ильэсхэм еджапIэм идириектор игодзагъ. ឬшлэнхэр Краснодар дэт пединститути кыуухыжыгъагъ.

Хамидэ зэрихабзэу, дэгъо зэреджагъэм фэдэу ыгурэ ыпсээрэ етыгъэу тидэ загъакIуи ипшээрыльхэр ыгъэцэкаагъэх. Бгъэхэлхээ лялэхэр, юбилейнэ медальхэр, КПСС-м иобком, облисполкомым, райкомым, районным, нэмыкI кулыкхум яштихуу тхиль 15-м ехъу кыифа-гъэшьошагъ.

Ишхъэгъусэу Нуриет ГъобэкъуаекIа іашынэм яхъуагъ, ильэс 60-м ехъурэ зэгурьохэу зэдьишигъэх, ильэс 30 фэдиз-рэ Джэджехъаблэ сымэджэцым медсестрау ឬф Ѣишлагъ, бэмышIэу идунай ыхъожыгъэш, Алахыям джэнэтэир кырет. Хамидэрэ Нуриетэ унэгъо дахэ зэддашагъ. Яхъуо Мирэ КыкIимэ яныс, Инэм Ѣэпсэу. Ащ ипшашъэу Бэлэ Пшызэ къялайго медакадемиер кыуухыгъэу Краснодар Ѣэлажъэ. НахыкIэу Жаннэ а академиими, АКъУ-м иорфаки ашеджагъэу полицием истарш лейтенантэу Краснодар кулыкхур шехъы.

БлэнэгъепцIэ Хамидэ лъэпкъ гъэзетир зэпымыуо

кыритхыкIырэ къодыеп. ЦыфшынкIэу игугъу кызыэрэтишыгъэм фэдэу кээзигъэ фимышIэу, «ЦIэ хэсми кыхигъэшын» зыфалорэм фэдэу еджэ. Ащ фэшыххат джы зигугъу къэтшытгэтири. БэмышIэу ЛэупэкIэ Аслын фэгъэхыгъэ тхыгъэ «Адыгэ макъэм» кидгэхъэгъагъ. Ащ джыри семыджээ ежэ еджи, хэлжэхэс зэригъашы кысфитеугъ, ѢыкIагъэу фэххуугъэхэм адаклоу кытгытхуугъ Аслын игугъу кызыэрэтишыгъэм фэш, ежэ ащ деджагъэу, дэгъо зэришэштгээри кытуагъ. 2018-рэ ильэсм итыгъэзээ мазз и 5-м зыныбх ильэс 88-рэ хъугъэ нахыкIэу, ащ Ѣыщэу ильэс 68-рэ хъугъэу тигъэзет кызытхыкIырэ ЛэупэкIэ Аслын кыриуалэрэд тигъэзетеджэхэм ашогъэшгээри кытшошы. Ишпэрых тымыгъэкIэу кыхэтэуты.

АСЛЫАН СИНЫБДЖЭ- ГҮҮГЬ

«Адыгэ макъэм» ЛэупэкIэ Аслын фэгъэхыгъэу Нэхэе Рэмэзан мэзаем и 6-м кыригъэхъагъэм сигуалэу седжагъ. Авторым а лыр дэгъо зэришэштгээри кыххэцэу, лыг хэмийтэу, зафэу, зытэйтим тетэу ар зэрэофышишхуагъэм даклоу цыфыгъэ дахи, адыгъэшхуу, гукIэгъу, лыгыг зэрэхэлтгэхэр уапашхэе кыргэгъэуцо.

Сэри ЛэупакIэр синыбдже-гъу, дэгъоу сшэштгэ, педучилищым ильэс 4 тышызэдэдэжагъ. Апэрэ ильэситум обще-житием тызэдисыгъ, цыфхалалэу, зафэу, гульйтэ чан илэу Ѣытыгъ. Аслын дэгъоу еджэштгэгъ. КIэлэгэгъаджэр классым кызыэрэчIэхъагъэм тетэу ыIэ Ѣытыгъэу кылоштгэгъ: «ЛэупэкIэ А., ЛэупэкIэ А.», «Сэ кыысэупчи» ащ кыкыштгэгъ. Урысыбзэмрэ литературэмрэкIэ тезигъаджэштгэгъ Мария Сухорада кIэлэгэгъаджэр дэгъоу дэдагъ, кыриоштгэгъ: «Аслын, о ренэу сюоупчымэ, адрэхэм сидигъо санэсшт? Сэшэ о дэгъоу кыизэрэпотштгэгъ». Аслын цыф кызыэрэриуоу даклоу мытэрээу узекомэ кыыпфигъэгъуштгэгъ. Джары

Блэнэгъеп-
цIэ Хамидэ лъэпкъ гъэ-
зетир зэпымыу
кыритхыкIырэ
къодыеп. Цыф
шынкIэу игугъу
кызыэрэтишыгъэм
фэдэу кээзигъэ фи-
мышIэу, «ЦIэ хэсми
кыхигъэшын»
зыфалорэм фэдэу
еджэ.

Иэрышыхыр аримыгъэшынэу Москва зыкIэлжыгъагъери, районном тхъаматэу зыщтыми иошлэгъухэм ашыщхэм афи-
мыгъэгъоу кызыкIыххэштгээри. Лы дэгъу дэдагъ, шып-
къагъэ хэлжъ.

Еджэнхэри кызытэхуими ты-
зэштгэгъупшагъэп. ឬф илэу
Джэджехъаблэ къэлжыгъэу са-
дэж кыыдэмхыэу кыххэцэ-
гъэл. Зэрэдэгъу дэдагъэр зы-
горэм ыгъэгумэхырэм ишуагъэ
ригъэкIынэр аргыгъ. Сянэ
сымаджэу, тинаэ тетын фаеу
хуугъагъэ. Сэ еджапIэм ឬф
шысэшIэ, сишхъэгъусэ сымэ-
джецхэм Ѣэлажъэ. Тэхүүтэмы-
кьеа сыкIуирайздривым илэ-
шхээтет сельэуугъ охтэ гъэ-
нэфагъэ имылэу тянэ лыпль-
зенным фэш шхъэгъусэр лэжкап-
кIэ кыырамытэу Ѣысынэу кы-
тупшынэу, ау кыысфильцэка-
гъэл. Мыххуужыхэ зэхъум,
ЛэупакIэр сымыгъэгумэхы
ошибыгъагъэми, ыдэж сыкIуагъ.
Нэгушоу кыислэгъокIыгъ, си-
лони кыысфыизэшуихыгъагъ.
Сын-
гъупшэрэп, лъэшэу сыфэрэз.
Хэт еоллагъэми ары зэрэшт-
гъэри. Джары ЛэупакIэр цыфхэм
зыкIашымыгъупшэрэп, шукIэ
игугъу зыкIашырэ. Тхъэм
джэнэт лялэхэр кырет. Ащ фэдэ-
цыфхэм дунаир къэзигъэдахэ-
штгэгъэу, къэзигъэбаиштгэгъэу
тхэмытэхуим ыцIэ урам горэм
фэуусынэр, тауж кыкIыххэрэм
ащ ишэж кыафэдгээнэнр тэ,
псаухэм, кыттефэ».

Зыгъэхъазырыгъэр
НЭХЭЕ Рэмэзан.

Хэбзэухъумаклохэм къаты

Сомэ мин 12 чIинагъ

Тэхъутэмькье районым Ѣылсэурэ ильэс 26-рэ зыныбжь кIэлакIэр зэрагъэнцIагъэм фэгъэхъыгъэ къэбар полицием ичIыпIэ отдел къыIэкIэхъагъ.

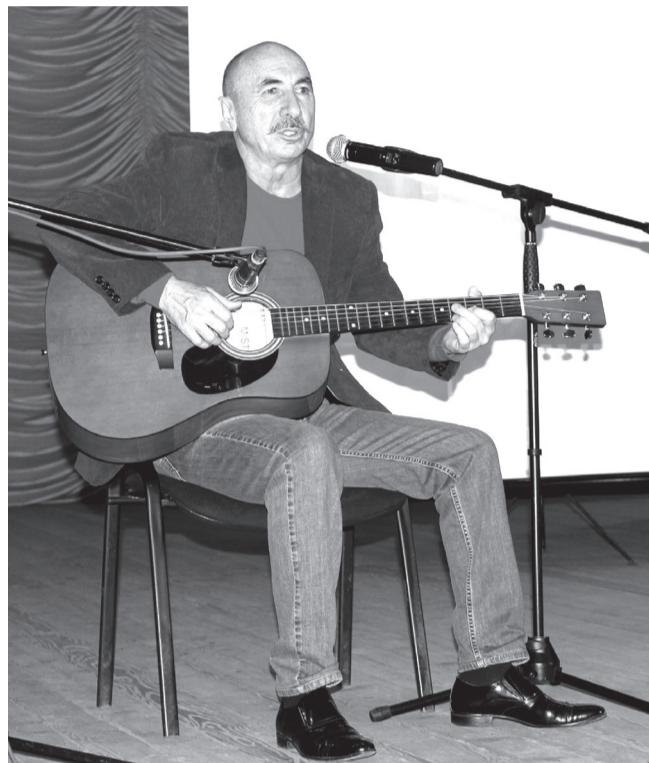
Хуульфыгъэм оперативникхэр зэрээгигъоза-гъэхмкIэ, имылъку зерищэрэмкIэ мэквэгъэур интернет-сайт горэм ригъэхъагъ. Бэ темышлэу ымышлэрэ хуульфыгъэ горэ ителефон номер къитеуагъ ыкIи товарыр ыщэфы зэрэшлонгъэр къыриуагъ. Ахъэм изы Iахи пэшорыгъэшьэу къыфиригъэхъанэу къыгэ-гугуагъ, ау аш пае щаклом ибанк карточкэ ирекви-зитхэр ишыкIагъэхэу къылуагъ. Мыш фэдэ гъепцIагъэ зыхэль бзэджешIагъэхэр бэрэ зэрахъэхэу къы-зэрэхкIырэм кIэлакIэр щыгъуазэу щытыгъ, аш къы-хэкIыкIэ ымышлэрэ цыфхэм карточкэм иномерхэр рионыр ыдагъэп. Ау хуульфыгъэр бэрэ къыфытеуагъ, аш къыIорэр мыдрами ышшошь хууи, реквизитхэр фиғъэхъыгъэ. ТIэку тешлагъэу карточкэм ильгъэ сомэ мин 12-р иклодыкыгъ.

Тэхъутэмькье районым Ѣылсэурэ отдел икулыкIушшэхэм джырэ уахтэм оперативнэ-уплъекIун юфхъабзэхэр рагъекIокхы. Аш изэфхысыжхэм ялъытыгъэшт уголовнэ юф къызэуахыштэ.

БзэджашIэхэм шуумыгъэпцIынам пае сакъынгъэ-къызэхъуягъаф, шуумышлэрэ цыфхэм къышуялорэр шуушшошь шуумыгъэхъу. Джашыгъум шуумыльку чэшшунштэ.

Концерт къафитыгъ

Советскэ дзэхэр Афганистан къызыра-щыжсыгъэхэр ильэс 30 зэрхъурэм ипэ-гъокIэу AP-м и Лъэнкъ театрэ ирежиссер шъхъаIэу, Урысылем ыкIи Адыгэим янарод-нэ артистэу Кукэнэ Мурат Муекъопэ районым ипоселкэу Тимирязевым концерт къыщиитыгъ.

Юфхъабзэм къырагъэблэгъагъэх мы муниципали-тетым ит еджапIэхэм якIэлэеджаклохэр, ны-тыхэр, кIэлэегъаджэхэр. Къералыгъом къафигъэуцугъэ пшъэ-рлыр агъецакIээ лыхъужынгъэ зезыхъагъэхэм яшэжь ыгъэлъапIээз заом, ныбджэгъуныгъэм афэгъэ-хыгъэ орэдхэр артист цэрийом къылуагъэх. Къээрэу-гъоинэ цыфхэри аш къыфэрэзагъэх, бэрэ Iэгу къы-фытеуагъэх.

Полицейскэ классыр

Къалэу Муекъуапэ дэт гурит еджапIэу N 17-м Ѣызэхащэгъэ полицейскэ классым исхэм хэбзэухъумаклохэр аюкIэх, гущыIэгъу афэхъуух, сэнэхъатым ишъэфхэр къафа-иуатэх.

ИльэсыкIэ еджэгъур къызихъагъэм щегъэ-жъагъэу ежь ныбжы-кIэхэри ведомствэм иподразделение пчы-гъэхэм ашыIагъэх, ахэм яофшлэн зэрээ-хашэрэм нэlyасэ фэхъугъэх.

Мары бэмышлэу кIэ-лэеджаклохэр мини-стерствэм икъебарлыгъээс гупчэ ипащэу, полковнику Юрий Нестеровым ихэкл-а-

гъэх. Мы подразделением мэхъанэу илэр, пшъэрыльзэу ыгъэцакIэхэрэд аш къылотагъэх. Зыныбжь имыкIуягъэхэм гупчэм яофшлэн зэригъэпсырэр ашогъэшIэгъо-нгъ, пащэм улчлабэ фагъэзагъ, ильэктотыгъэ джэ-упхэри агъотыжыгъэх.

AP-м хэгъэгу кюцI юфхэмкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу.

Волонтерхэр къыфэджагъэх

«ГъогурыкIоным ишапхъэхэр сэ сэгъэцакIэх» зыфиорэ юфхъабзэр Муекъуапэ ѢыкIуагъ. Адыгэим икъэралыгъо инспекторхэмрэ Муекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым иполитехническэ колледж истудентхэмрэ ар зэхашагъ.

ЛъэсрыкIохэм нахьыбэрэ аукъорэ шапхъэхэр ыкIи ахэм апкъ къикIыкIэ хэхъурэ хуугъэ-шагъэхэр дэгъэзыжыгъэхнэм юфхъабзэр фэлорышагъ. Аш хэлажэхэрэм лъэсрыкIохэр къагъэуцухээ зэдэгүүшIэгъухэр адашыгъэх. Автомобилхэр зэрыкIохэрэ гъогум бгъуитлумки замылтыхъэхкIэ, тхамыкIагъоу къыхэкIын ыльэкIыщхэр къафалотагъэх.

ЛъэсрыкIо зэпрыкIылэр анах ыннэгъо чы-пIэхэм зэрашыгъир, аш узытхъэкIэ сакъынгъэ къызыыхъэгъэфэн, шапхъэхэр бгъэцэхэнхэ зэрэ-фаэр студент-волонтерхэм лъэсрыкIохэм агу къагъэкIыжыгъ.

Къэнэфырэ пкыгъохэр, ныбалъэхэр къэлэдэсхэм агъэфедэнхэм полицей-скэхэр къыфэджагъэх.

Юфхъабзэм хэлэжь-гъэхэм гъогурыкIоным ишапхъэхэр зэрхтхэгъэ тхапэхэр цыфхэм аратыгъэх.

Игъо IэпыIэгъум мэхъанэ иI

Мэзаем и 14-м псауныгъэр къэухъумэгъэним, гъэсэнэгъэм ыкIи социальнэу цыфхэр ухъумэгъэнхэм иучреждениехэм яофышигъэхэр зыхэлэжжэгъэхэ республикэ семинар Муекъуапэ ѢыкIуагъ. Зипсауныгъэ амалхэр зэшыкIохъэ кIэлэцыкIуяхэм яшыкIэгъэ IэпыIэгъур игъом арагъэгъотынам ар фэгъэхъыгъагъ.

Гупчэу «Доверие» зыфиорэм ѢыкIохъэ юфхъабзэм специалист 52-рэ хэлжьагъ. Зипсауныгъэ амалхэр зэшыкIохъэ сабийхэу зыныбжь ильэси 3-м нэ-сихэрэм ыкIи ахэр зыщапIуухэрэ унагъохэм пасэу арагъэгъотырэ IэпыIэгъур игъом фэгъэзэгъэ кулыкIуяхэм юф зэршIэштэм ресурснэ гупчэр зэрэлтилэштэр аш къыхигъэшыгъ.

Игъо Iэгъур игъом ягъэгъотыгъэнимкIэ республикэ ресурснэ-методическэ гупчэм ипащэу Елена Кузнецова фэл-фашигъэ а купым хэхъэрэ кIэлэцыкIуяхэм афагъэ-цакIэхэрэм япхыгъэ шэпхъэ правовой актхэу Адыгэим щаштагъэхэм къээрэу-гъоигъэхэр нэlyасэ афишыгъэх. Зипсауныгъэ амалхэр зэшыкIохъэ кIэлэцыкIуяхэм нахьыжьэу IэпыIэгъур арагъэгъотынам исистемэ республикэм хэхъоныгъэ щиши-ным фэгъэзэгъэ кулыкIуяхэм юф зэршIэштэм ресурснэ гупчэр зэрэлтилэштэр аш къыхигъэшыгъ.

Мы уахтэм зипсауныгъэ амалхэр зэшыкIохъэ сабийхэу нахьыжьэу IэпыIэгъур ягъэгъотыгъэнимкIэ республикэ ресурснэ-методическэ гупчэм яофшлэн ыублагъ. ШъузыгъэгумэхкIырэ улчлэхэр ѢыкIэхэмэ телефонхэу: 8 (7778) 5-11-53 и 8-918-119-98-55 (Кузнецова Елена Николай ыпхьум) шуфытеон шуулъэкIыщт. Джаш фэдэу Адыгэ Республикаем юфшIэнимкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ и Министерствэ телефонэу 8 (8772) 52-18-86-мкIэ зыфэжьугъаз (Бибэ Светланэ Аслан ыпхьум).

Спортымрэ пүнүгъэмрэ

ИЛЬЭС КЪЭС ЗЭХАЩЭ

Хэгъэгу зэошхом ильэхьан тидзэклохэм фашист техаклохэр Адыгеим зырафыжыгъэхэр ильэс 76-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъур псы спортымкэ Мыеекуапэ щыкуагь.

Республикэм физкультурэмкэ испорт Унэшхуу псауныгъэр зыщагъэптиэрэм псым щесынхэмкэ ныбжыкъэхэм ялэпэсэнныгъэ кыншагъэлэгъуагь.

2005-рэ ильэсүм ыкы аш ыуж къехъугъэгэ шыашъэхэм язэнэкъокъу Валерия Жарковам алперэ чыпилэр кыншадихыгъ. Зыныбжь икъугъэхэм якуп хэтхэм ябъялшэмэ, я III-рэ спорт разрядым ишапхъэхэр В. Жарковам ригъэхъуагь. Метрэ 25-м тыригъэхэдэгээ уахтэр нэгъеуплэгэгэ 32.43-рэ.

Хульфыгъэхэм язэукигъухэм Александр Коростовыр аштыгъуагь.

2006-рэ ильэсүм ыкы аш ыуж

къехъугъэмэ язэнэкъокъу Милана Максимчук алперэ чыпилэр кыншадихыгъ. Уахтэр 32.48-рэ. Хульфыгъэхэм якуп Кирил Нехаевыр аштыгъуагь.

Адыгэ Республиком изэнэкъокъу нэбгыри 112-рэ хэлэжьагь. Тренерхэй Дарья Марьевскаяям-рэ Анатолий Шевченкэмрэ агъэсэрэ ныбжыкъэхэм ялэпэсэнныгъэ зэрэхъяахъорэм даклоу япсауныгъэ агъэптигэ.

Псы спортыр тшогъешэгъон, ти-тренерхэм, кэлэегъаджэхэм псауныгъэм игъэптиэнкэ тызыфагъасэрэ бэ, — кынтауагь Валерия Жарковам, Милана Максимчук, Александр Коростовыр. — Тигуалэ тапэкни зэнэкъокъухэм тахэлэжьэшт.

Святослав Полинир ятфэнэрэ классым дэгью щеджэ. Хысапыр нахь шогъешэгъон, урысыбээр, инджылызыбээр, адыгабзэр зэрэгжашаа. Республиком испорт зэлукъэгъухэм хагъэунэфыкырые

чыпилэр кыншадихы. Псым щесынэу зигъасээ, спортым ныбджэгъикъэхэр щигъотыгъэх. Святослав ятэу Виктор зэрилтыэрэмкэ, зэнэкъокъухэр дэгьюу зэрэхъяахъорэм ишүүгъэхэм спортым пыншагъэхэм япчагьэхээ хэхьо.

Псауныгъэр зыщагъэптиэрэ Унэшхом псы спортымкэ ипашэу Нэсыф Аскэрбыйрэ аш игудзэу Гъюль Русланэрэ хагъеунэфыкырые чыпилэр кыншадихыгъэхэм щитхуу тхыльхэр,

медальхэр, кубокхэр афагъэшьошагъэх.

— Пыир зэхакути, Адыгэ-ир Хэгъэгу зэошхом ильэхьан шхъяфит зашыжыгъэ мафэм фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъур ятлонэрэу зэхэцагь, — кынтиуагь Нэсыф Аскэрбый. — Шэжь яэу ныбжыкъэхэр пүгъэнхэр тишшэриль шхъялахэм ашыщ.

Сурэтэйм ихэр: хагъэунэфыкырые чыпилэр кыншадихыгъэхэр, пашхэр.

Гандбол. Суперлигэр

«Ростов-Доным» шокыгъошлоп

«АГУ-Адыиф» Мыеекуапэ — «Ростов-Дон» Ростов-на-Дону — 18:35 (11:17).

Мэзаем и 15-м спорт Унэшхуу Кобл Якъубэ ыцээ зыхырэм Ѣзыэлукъагъэх.

Зөвхөнчилжэхэр: Андрей Будагов, Руслан Ханмагомедов.

«АГУ-Адыиф»: къэлэпчэлүхэр: Толмачева, Кушнры, Баскакова; ешлаклохэр: Васильева — 5, Кириллова — 3, Дворцевая — 5, Загайко — 2, Краснокутская, Долина, Неупокоева — 1, Зубова, Кучеренко — 1, Казиханова, Дмитриева — 1, Пуленко.

«Ростов-Доным» къыхэцыгъэхэр: Сень — 7, Макеева — 7, Кожокарь — 6, Судаква — 3, Маслова — 3, Адинг — 2, Петрова — 2, Бобровникова — 2, Калиниченко — 2, Таженова — 1.

Сурэтэйм ихэр: «АГУ-Адыифыр» «Ростов-Доным» дешэ. А. Дворцеваяр ылээгээ ильгээ.

Хэгъэгум ибзылфыгъэ команда анахь лъэшхэр зыхэт купым алперэ чыпилэрэ «Ростов-Доным» щиыгъ. «Адыифыр» ауж къинхээрэм аштыгь. Арэу щитми, ешлэгъум иапэрэ тақыкь 15 заухым, теклонигъэр зыхынштыр

къешлэгъошлугъэп. Пчагъэр зэрэлъякуатэштыгъэр: 0:2, 3:3, 4:4, 7:8.

Алиса Дворцеваям ухъумаклор къызэринэки, хагъэм 1-эгээдээ дахэу ридзагь — 8:8. Марина Судаковам, Анна Сень тикъэла-

пчээ 1-эгээдээ зырызэ кыншададзэ. А. Загайко бандээ пчагъэм хегъяхь шхъяа, гумэкъыгъо туилэхэм къакличырэп.

Алперэ едзыгъор 17:11-у «Ростов-Доным» 9хыгъ. Тиешлаклохэр В. Долинар, И. Неупокоевар, фешхъяфхэрэ мэгүүлэх, ау зэу-к!эгъум къырыкъоштыр тэрк!э нахь хыльзэ мэхъу. Линием ще-шээрэ М. Васильевар хэвшыкъеу къаахшы, бандээ хагъэм 1-эгээдээ редзэ. М. Петровар М. Васильевам къыпэуцу. Гъешлэгъоныр, нэбгыритуми ямайкхэм N 7-р атадэгь. Майя Петровар Урысыем ихэшыпкыгъэ команда хэт. Ухъумэн йофхэр цыхъешлэгъоу егъэцаклэх, ылээгээ илпүнэүи ильгээ.

М. Судаковар, А. Сень, нэмыкхэри Урысыем игандбол хэшшипкыгъэ команда хэтых, щыс атепхынэу ешлэх. «Ростов-Доным» «Адыифыр» непэ теклон зэримыльэкынштыр зэлукъэгъум иятлонэрэ едзыгъо къыншагъэгъуагь. Хыаалхэм якомандэ опт зиээу хэтээр бэ. Зым зыр зэбли-

хуугъами, зэнэкъокъум лъэшэу къыхэцырэп.

«Ростов-Доным» икъэлэпчээлүхэр Галина Мехдиевар ятлонэрэ едзыгъом эшлалтэйм къихъагь, ащи 10-эсэнныгъэ дэгьюу къыгъэлэгъуагь. «Адыифыр» псынхээ ылээгээ илпүнэу, ухъумаклор ыгъэгумэкынхэу тыфэягь шхъяа, аш фэдэ эшлалтэйм зыфигъэсагъэгоп.

Пресс-зэлүүлэл

Майя Петровам, нэмыкхэм къызэрэтауагь, «Ростов-Доным» дышьэм фэбанэ. «Адыифыр» итренер шхъяа Алан Северинов, Марина Васильевар тиешлаклохэм къаахгъэшыгъ. Урысыем ихэшыпкыгъэ команда хэтэу Ксения Дьяченкэр зэрэсмаджэм къихъээ зэлукъэгъум хэлэжьагъэп. Мэзаем и 24-м «Адыифыр» «Алиса» Уфа Мыеекуапэ Ѣзылукъагь, тикомандэ теклонигъэр къыншададзэ тэгүгъэ.

Нээлүүгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЛЬ Нурбий.

Зэхэзынагъэр ыкыдзыгъэгъээр: Адыгэ Республиком лъэпкэ Йоффхэмкэ, Йэкыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкэ-гъуагь аудиорадио ыншыгъэхэмкэ ыкыдзыгъэгъээр жыгъаалж, иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр: 385000, къ. Мыеекуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, Редакцием авторхэм къайхыэр А4-к!э заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэхэм 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлжээ, шрифттыр 12-м нахь цыкунэу Ѣытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхъагъэхэр редакцием зэкегъэлжыхы. E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыншыгъаалжыгъэр: Урысые Федерацием хэдийн Йоффхэмкэ, радиокъэтынхэмкэ ыкыдзыгъэгъээр Иэсэйкэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпээгъэлжыхы Шап, зэраушыгъаалжыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыншыгъаалжыгъэр ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыеекуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэк!эмк!и пчагъэр 4300 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 388

Хэдийнм узшыгъэлхэнэу Ѣытэп шхъяа Сыхытэр 18.00 Зыншыгъаалжыгъэр шхъяа Сыхытэр 18.00

Редактор шхъяа Иштэрэлхэр зыгъэцаклэр Мэцлээкъо С. А. Пшээдэлжыгъэр зыхьыр секретарыр Жак!эмк!и А. З.